

Дніпродзержинський державний технічний університет
WEB-ресурс науково-практичних конференцій www.confcontact.com

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС: ПОГЛЯД ЗСЕРЕДИНИ

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
(29-30 листопада 2010 р.)

У двох томах

Том 1

**Особливості викладання
у ВНЗах України та країн СНД**

Дніпропетровськ
Видавець Біла К.О.
2010

УДК 37+159.9
ББК 73
О 72

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС: ПОГЛЯД ЗСЕРЕДИНИ

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції

СКЛАД ВИДАННЯ

Том 1. Особливості викладання у ВНЗах України та країн СНД:

- Альтернативні методики викладання в гуманітарних та технічних ВНЗах України та країн СНД.
- Особливості викладання мови та літератури.
- Специфіка навчання у технічних ВНЗах України та інших країн СНД.

Том 2. Актуальні питання розвитку культури, мистецтва, освіти:

- Дистанційна освіта та навчання.
- Мистецтво, культура, народна творчість, література на сучасному етапі розвитку суспільства.
- Інтерактивні технології в освітньому процесі.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Богомаз К.Ю. – доктор історичних наук, професор (м.Дніпродзержинськ);
Воронова З.Ю. – кандидат філологічних наук, доцент (м.Дніпродзержинськ);
Глущенко В.А. – доктор філологічних наук, професор (м.Слав'янськ);
Донченко С.П. – доктор історичних наук, професор (м.Дніпродзержинськ);
Конох М.С. – доктор філософських наук, професор (м.Дніпродзержинськ);
Ктитарова Н.К. – кандидат філологічних наук, доцент (м.Дніпродзержинськ);
Секрет І.В. – кандидат психологічних наук, доцент (м.Дніпродзержинськ);
Теркулов В.І. – доктор філологічних наук, професор (м.Горлівка);
Шепель Ю.А. – доктор філологічних наук, професор (м.Дніпродзержинськ).

О 72 Освітній процес: погляд зсередини : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., 29-30 листоп. 2010 р. : В 2 т. – Д. : Біла К.О., 2010.

ISBN 978-966-2447-26-2

Т. 1 : Особливості викладання у ВНЗах України та країн СНД. – 2010. – 143 с.

ISBN 978-966-2447-27-9

У збірнику надруковано матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Освітній процес: погляд зсередини».

Для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗів та наукових закладів.

УДК 37+159.9
ББК 73

ISBN 978-966-2447-26-2

ISBN 978-966-2447-27-9 (Т.1)

© Авторський колектив, 2010

К.х.н. Федорова Г.В.

Одеський державний екологічний університет, Україна

ВИКЛАДАННЯ БІОГЕОХІМІЇ В СУЧАСНІЙ ЕКОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ

Постановка проблеми. Як і більшість університетів України та країн СНГ, заклади фахової екологічної освіти приєдналися до Болонського процесу. В цьому напрямі розвитку в нашій державі однією з фундаментальних дисциплін, що формує світогляд й освітню базу студента-еколога, вивчається дисципліна «Хімія з основами біогеохімії». Предмет викладається три семестри для всіх природоохоронних спеціальностей. Але якщо на I курсі дисципліна включає програмний матеріал з питань загальної, теоретичної й колоїдної хімії, який достатньо повно представлено навчальною вітчизняною літературою, то на II курсі розділ «Біогеохімія» не може похвастатися широким вибором літератури – посібників, підручників, задачників, довідників взагалі, а не тільки для екологічного напрямку. Доступний російський підручник з біогеохімії [1] розрахований на студентів, що навчаються за спеціальностями «Ґрунтознавство», «Географія», «Агрохімія», «Агроекономіка», випуск інших російських видань або має малий тираж [2], або ці видання ще не дісталися українського ринку [3]. Ситуація, що склалася, утруднює навчальний процес; виникає низка проблем, пов'язаних не тільки з непристосованістю традиційних методів навчання до Болонських принципів, але й недостатнім інформаційним забезпеченням дисципліни.

Актуальність проблеми. Оскільки Болонська система передбачає перенесення акценту навчального процесу на самостійну роботу з одночасним зменшенням аудиторного навантаження (лабораторні роботи і лекції), зазначені чинники відбивають актуальність цих проблем в системі вищої освіти саме екологічної орієнтації.

Обґрунтування та пропозиції. Біогеохімія – сучасна природознавча фундаментальна наука, інтерес до якої росте з кожним роком. Це є загальноосвітня нормативна дисципліна, на якій базується викладання ін. хімічних дисциплін (екологічної й радіаційної хімії, гідрохімії, деяких спецкурсів), загальної екології та її структурних аспектів (техноекології, екології атмосфери, літосфери, гідросфери, ландшафтної екології і так ін.).

Провідні біогеохімічні концепції – концепція біосфери, біокосних систем, біогеохімічних циклів, концепція живої речовини – є універсальними. Їх розгляд триває на новому рівні й у розвиткові під час вивчення основної фахової дисципліни – екології та розгляді екосистем планети. Це свідчить про важливість закладання міцних базових біогеохімічних знань. Також особлива роль біогеохімії виявляється, по-перше, через її зв'язок з ін. дисциплінами фахової освіти екологічного напрямку – геологією з основами морфології, біологією, Ґрунтознавством, рослинництвом, радіоекологією; а по-друге – через поси-

лення техногенезу за сучасних умов на всіх рівнях – від локального і регіонального до планетарного, через потреби вивчення і розуміння механізмів, що визначають стійкість біосфери і можуть бути використані у майбутньому. Слід нагадати, що біогеохімія вивчає не тільки біологічну дію живої речовини на довкілля та її середовищотворну функцію і зміну хімічного складу косної природи, але й охоплює біогеохімічне регулювання структури екологічних систем. Без знання біогеохімії неможливо зрозуміти глобальні процеси у теперішній біосфері та її компонентах, уявити еволюцію Землі від початку її виникнення до історичного формування біосфери й активного життя аж до створення цивілізацій.

Таким чином, особливу роль у проблематиці, пов'язаній зі створенням рівня підготовки екологів в області біогеохімії у відповідності до принципів Болонської конвенції, набуває комплекс заходів, що перебудувати екологічну освіту вже на початковому етапі підготовки, а саме – хімічному рівні. На наш погляд, цей комплекс не може бути однобічним: його багатогранність є запорукою успіху еволюційної реалізації **головної мети** – покращення якості екологічної освіти в цілому.

Комплекс має містити наступні складові:

I. *Забезпечення студентів необхідною навчальною та методичною літературою, в т.ч. в електронному варіанті.* В цьому напрямку в Одеському екологічному університеті є відповідні методичні вказівки з біогеохімії для лабораторних і практичних занять, розроблено комплекс практичних і лабораторних робіт з біогеохімії [4], видано методичну літературу для самостійної і семінарської роботи студентів. Для екологів, що спеціалізуються з радіоекології розроблено посібник з радіаційної хімії [5]. Складено інформаційні пакети стосовно розподілу матеріалу на кредитно-залікові одиниці.

II. *Важливим моментом підготовки фахівців є Болонська політика виховання* – розвиток у студентів навичок самоосвіти і потреби безперервного навчання [6] й потяг до знань, до самовдосконалення. Життя студента не має обмежуватися особистими і матеріальними інтересами, йому потрібне творчо сприймати процес навчання, мати бажання оволодіти своєю спеціальністю й працювати саме за нею, відчувати єдність з природою. Навчання має сприйматися як величезна цінність. Виховною складовою комплексу є передусім створення підвалин формування екологічної культури.

III. *Використання інформаційних технологій в процесі викладання біогеохімії.* Для цього напрямку необхідна наявність інформаційно-педагогічних електронних навчальних програм, дуже важливими є тренінги, різноманітні моделювання та ігри-імітації біосферних ситуацій, біогеохімічні ігрові програми, комп'ютерне тестування. Саме в цій компоненті поки що відбувається пробуксування, оскільки вона вимагає технічної оснащеності та комп'ютерно-електронної бази.

IV. *Впровадження системи зовнішніх навчальних заходів.* В цьому плані вже традиційними стали щорічні олімпіади з біогеохімії, які організує кафедра хімії навколишнього середовища. Олімпіада дозволяє студентам, що беруть в ній участь продемонструвати рівень своїх знань і навичок, а також можливість мобілізувати всі свої потенційні можливості і залишкові знання.

Дуже популярною в стінах університету є робота хімічного гуртка з наступною участю його членів у наукових студентських конференціях усіх рівнів. В останні роки розробки студентів з біогеохімічної тематики представлено у щорічних конкурсах I туру на найкращу наукову роботу. Цей вид заходів, крім освітньо-наукової складової, має її виховну функцію – залучення молоді до наукової роботи.

V. *Формування потреби здорового способу життя.* Ця компонента достатньо повно забезпечується біогеохімією при вивченні властивостей біогенних елементів, їх функціонального призначення, фізіологічного навантаження та кругообігу в біосфері. Важливим також є розгляд впливу полютантів різної природи (токсикантів та канцерогенів) на біоту. Крім пізнавальної, це має також виховну спрямованість.

VI. *Підвищення екологічної та загальної культури.* Екологічна культура – це тип спадкової життєдіяльності людини та її взаємовідносин з довкіллям, що сприяють здоровому способу життя, екологічній безпеці держави і кожній цивілізованій людині [7]. Розвиткові екологічної культури сприяє вивчення біогеохімії, екології та її спецкурсів, але її обов'язково формує загальна культура людини. Тому дуже важливим є залучення студентів до класичної музики, художніх й архітектурних творів, до української, російської та зарубіжної літературної класики; знайомство з унікальними витворами природи: а саме, при вивченні геохімічних бар'єрів і кругообігів у біогеохімії це торкається Памуккале, карстових і соляних печер, водоспадів, фіордів, незвичайних скель (Красноярські стовпи) та багато ін. Культура – це світ для існування особистості, біологічні потреби якої мотивуються не стільки біологічними, скільки соціальними інтересами; це сфера здійснення інтелектуальної необхідності [8].

VII. *Розвиток компоненти моральності, етичних і естетичних цінностей.* Відсутність моральності позбавляє людину добра, його соціального призначення в ноосферній концепції.

Безумовно, комплекс, що розглядається, це не застигла догма, а сукупність заходів, що поширюються, розвиваються з потребами часу у плані освіти. До нього можна додати й удосконалення іноземних мов, інноваційні розробки, інтерактивні методики і технології, тестування в контексті моніторингу знань студентів, розвиток модульної системи.

До речі, введена модульна система стимулює студента до регулярного навчання і добре зарекомендувала себе в освітньому процесі; введення іспи-

тів у цьому році також можна тільки вітати, оскільки дуже корисним є підсумування знань, їх узагальнення, обґрунтування, охоплення, чому й сприяє сесійна підготовка.

Таким чином, у контексті першочерговості саме ці заходи запропонованого комплексного підходу передбачають вирішення низки завдань у межах викладання біогеохімії на сучасному рівні освітнього процесу із загальною метою покращення підготовки екологів-фахівців.

Список використаних джерел:

1. Орлов Д.С. Биогеохимия / Д.С. Орлов, О.С. Безуглова. – Ростов н/Д.: Феникс, 2000. – 320 с.
2. Добровольский В.В. Химия Земли / В.В. Добровольский. – М.: Просвещение, 1980. – 176 с.
3. Башкин В.Н. Биогеохимия / В.Н. Башкин. – М.: Высшая школа, 2008. – 423 с.
4. Федорова Г.В. Практикум з біогеохімії для екологів: [навч. посіб.] / Г.В. Федорова. – К.: КНТ, 2007. – 288 с.
5. Федорова Г.В. Радіаційна хімія: [навч. посіб.] / Г.В. Федорова. – О.: Екологія, 2010. – 194 с.
6. Жарикова Л.И. Тенденции формирования ценностного отношения субъектов образовательного процесса к непрерывному образованию / Л.И. Жарикова // Высшее образование. – 2009. – №6. – С. 58.
7. Семенюк Н. Екологічна культура – необхідний фактор безпечної перспективи розвитку суспільства / Н. Семенюк // Вища освіта України. – 2010. – №2. – С. 14.
8. Сергеева О.А. Эмоциональная культура как компонент педагогической деятельности / О.А. Сергеева // Высшее образование. – 2009. – №6. – С. 63.

К.пед.н. Филипович И.В.

Институт туризма БГУФК, Республика Беларусь

ОПЫТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ РЕЙТИНГОВОЙ СИСТЕМЫ ОЦЕНИВАНИЯ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ТУРИЗМ И ГОСТЕПРИИМСТВО»

Рейтинговая система оценки уровня знаний студентов является важной составляющей системы менеджмента качества образования. Применительно к системе менеджмента качества образования рейтинг – это сумма оценочных баллов, набранная студентом по всем видам учебной деятельности за определенный период обучения, рассчитанная по соответствующим постоянным в данном промежутке времени формулам. Из множества значений рейтинговых формул постоянными являются следующие: оценка выполнения задания или

ЗМІСТ

<i>Шепель Ю.О.</i> Щодо розвитку гуманітарного простору в Україні та у Дніпропетровському регіоні.....	3

АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ В ГУМАНІТАРНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ВНЗАХ УКРАЇНИ ТА КРАЇН СНД

<i>Антоненко Г.С.</i> Обоснование основополагающей роли классического танца в образовательном процессе студентов-хореографов.....	9
<i>Астахова Е.В.</i> Трансформации студенческого корпуса: некоторые тенденции.....	10
<i>Воронин Р.Е., Бакина С.Ю.</i> Методические рекомендации по организации учебного процесса для студентов по специальности «Педагог-хореограф спортивного бального танца».....	13
<i>Гога Н.П.</i> Из опыта преподавания курса «Теория социальной работы» студентам гуманитарного профиля обучения.....	15
<i>Коборева С.Б.</i> Организация учебного процесса по курсу «Современная хореография» для студентов кафедры хореографического искусства СПбГУП.....	17
<i>Ковальчук Д.К.</i> Оцінка альтернативних навчальних технологій в технічних вищих навчальних закладах України.....	19
<i>Кравченко В.И., Мартыненко Н.Н.</i> Некоторые аспекты изучения гуманитарных дисциплин иностранными студентами младших курсов.....	23
<i>Криворак А.Д., Баева Т.Д.</i> Методика преподавания политэкономии как фактор экономического роста.....	25
<i>Кунгурова О.Г.</i> Принцип толерантности в процессе обучения в ВУЗе (на примере подготовки журналистов).....	27
<i>Потапова Ж.Е.</i> Опыт работы по домашнему чтению в начинающих группах.....	31
<i>Родионова Т.Г.</i> Методика преподавания курса «География Индонезии»..	33
<i>Рюмина Т.А.</i> Пути формирования целостного мировоззрения.....	36
<i>Смирнова Е.Е.</i> Место дисциплин по выбору в образовательном процессе.....	38
<i>Соболева Ю.П.</i> Альтернативные виды подачи лекционного материала....	41
<i>Станько И.В.</i> Тьюторские практики и технологии в высшем инженерном образовании.....	45
<i>Федорова Г.В.</i> Викладання біогеохімії в сучасній екологічній освіті.....	47
<i>Филипович И.В.</i> Опыт использования рейтинговой системы оценивания студентов специальности «Туризм и гостеприимство».....	50
<i>Ходыкин В.Ф., Кривенчук О.Г.</i> Усовершенствование методов преподавания в ВУЗах в современных условиях.....	54
<i>Чугуй Л.В., Бедухін Ю.А.</i> Застосування аксіологічного підходу в процесі професійної підготовки як необхідна умова становлення фахівців.....	57

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

<i>Жукова С.М.</i> Особливості вербальної поведінки викладача на занятті з іноземної мови.....	60
<i>Ільницька Л.Л.</i> Роль викладача у подоланні комунікативних бар'єрів на заняттях з іноземної мови.....	63
<i>Каліцева О.В.</i> До питання методики викладання дисципліни «Латинська мова» в юридичних вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації.....	66
<i>Матвійшин Л.П.</i> Використання фразеологізмів на заняттях німецької мови як засобу розширення продуктивного лексичного запасу студентів немовних ВУЗів.....	68
<i>Моисеева Ф.А., Шишина Л.Л.</i> Организация билингвального образования в экономическом ВУЗе.....	72
<i>Нагачевська О.О.</i> Способи передачі реалій при перекладі суспільно-політичних текстів.....	76
<i>Нарушевич-Васильєва О.В.</i> Формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців харчової галузі під час вивчення дисципліни «Українська мова професійного спрямування».....	78
<i>Позина Н.А.</i> Пути анализ текста на уроках английского языка и зарубежной литературы.....	82
<i>Сердюкова Е.И.</i> К проблеме изучения русскоязычной литературы Беларуси в школе.....	85

СПЕЦИФІКА НАВЧАННЯ У ТЕХНІЧНИХ ВНЗАХ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ КРАЇН СНД

<i>Арутюнян М.М.</i> О роли правдоподобного рассуждения в обучении.....	87
<i>Бульчева С.Ф.</i> Обучение речи как форме поведения.....	91
<i>Волошко Л.Б.</i> Біоетична освіта як невід'ємна складова фахової підготовки майбутнього аграрія.....	94
<i>Выперайленко Т.И.</i> Преподавание философии сегодня.....	96
<i>Егоров Ю.П., Тарасов В.К., Иванов В.И., Болюк С.В.</i> Некоторые аспекты контроля знаний при обучении студентов технических специальностей...	100
<i>Коновалова Л.С.</i> Мировоззренческий аспект в преподавании общественных наук в высшем учебном заведении.....	102
<i>Котов Ж.В.</i> Преподавание философии как проблема.....	105
<i>Кузнецова Т.Г.</i> Информатизация. За и против.....	108
<i>Лещенко О.П.</i> Формування загальної культури інженерних кадрів у процесі гуманітарної підготовки студентів технічних ВНЗ.....	111
<i>Медведева О.А.</i> Роль корпоративної культури в підвищенні якості підготовки студентів вищого навчального закладу.....	113

<i>Михайлов Д.В.</i> Психофизиологические особенности адаптации иностранных студентов к условиям жизни и обучения в Украине.....	117
<i>Михелькевич В.Н., Костылева И.Б., Стародубцева Е.А.</i> Система развития и формирования профессиональных научно-исследовательских компетенций у студентов технических ВУЗов..	119
<i>Моргун О.М., Кривель І.А.</i> Принципи керівництва науковою діяльністю студентів.....	124
<i>Морозова М.А.</i> Специфика методов обучения в техническом ВУЗе.....	126
<i>Переверзева И.В.</i> «Физическая культура» в образовательном процессе ВУЗа.....	128
<i>Шпак И.И.</i> Интегрированное обучение – эффективный путь к повышению качества образования.....	134
<i>Юрик Н.Є.</i> Роль та значення антикризової стратегії в сучасних умовах діяльності машинобудівних підприємств.....	137

Наукове видання

Мови видання: українська, російська

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС: ПОГЛЯД ЗСЕРЕДИНИ

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
(29-30 листопада 2010 р.)

У двох томах

Том 1. Особливості викладання у ВНЗах України та країн СНД

Окремі доповіді друкуються в авторській редакції

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів

Відповідальний редактор Біла К.О.
Дизайн обкладинки Косолапов О.В.
Технічний редактор Капуш О.Є.

Здано до друку 29.11.10. Підписано до друку 06.12.10.
Формат 60x84¹/₁₆. Спосіб друку – різнограф.
Ум.др.арк. 8,35. Тираж 100 пр. Зам. № 1210-01.

Видавець та виготовлювач СПД Біла К. О.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 3618 від 6.11.09р.

Надруковано на поліграфічній базі видавця Білої К. О.
Україна, 49087, м. Дніпропетровськ, вул. Березинська, 80, офіс 2
Поштова адреса: Україна, 49087, м. Дніпропетровськ, п/в 87, а/с 4402

тел. +38 (067) 972-90-71

www.confcontact.com
e-mail: conf@confcontact.com